

Воробчак Олег Андрійович

аспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики

Київського інституту інтелектуальної власності та права

Національного університету «Одеська юридична академія»

**ДОРУЧЕННЯ ВІДПОВІДНИМ ПРОКУРОРОМ ЗДІЙСНЕННЯ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ІНШОМУ ОРГАНУ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ НА ПІДСТАВІ АБЗАЦІВ 2 – 4 ЧАСТИНИ 5 СТАТТІ 36
КПК УКРАЇНИ**

Однією з форм делегування процесуальних повноважень у кримінальному провадженні є доручення відповідним прокурором здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування. Зазначена форма делегування в цілому визначена частиною 5 статті 36 КПК України, в якій законодавець закріплює підстави і порядок доручення здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування, який є загальним для досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення (абзац 1), та передбачає особливості здійснення такого доручення залежно від видів кримінальних правопорушень, що зумовлюють їх підслідність відповідним органам, зокрема Бюро економічної безпеки України і Національному антикорупційному бюро України (абзаци 2 і 3), та суб'єкта кримінального правопорушення, зокрема, народного депутата України (абзац 4) [1].

Абзац 2 частини 5 статті 36 КПК України законодавцем присвячений розкриттю підстав і порядку доручення здійснення досудового розслідування: 1) кримінальних правопорушень, які віднесені до підслідності Бюро економічної безпеки України, іншому органу досудового розслідування; 2) кримінальних правопорушень, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування, Бюро економічної безпеки України. Закріплені абзацом 2 частини 5 статті 36 КПК України підстави доручення здійснення досудового розслідування в обох наведених випадках (неефективне проведення досудового

розслідування, наявність об'єктивних обставин, що унеможлиблюють функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану) є аналогічними загальним підставам доручення здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування, визначеним абзацом 1 частини 5 статті 36 КПК України. Водночас, у частині визначення порядку здійснення такого доручення у випадках, передбачених абзацом 2 частини 5 статті 36 КПК України, законодавець уточнює коло суб'єктів, уповноважених на його здійснення, та відносить до їх числа Генерального прокурора (особу, яка виконує його обов'язки), його першого заступника та заступника [1].

В абзаці 3 частини 5 статті 36 КПК України законодавець закріплює загальне правило, за яким забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, іншому органу досудового розслідування. Виняток із цього правила становлять випадки наявності об'єктивних обставин, що унеможлиблюють функціонування Національного антикорупційного бюро України чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану [1]. Тобто, порівняно із загальними підставами доручення здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування, визначеними абзацом 1 частини 5 статті 36 КПК України, законодавець забороняє доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, іншому органу досудового розслідування з підстав неефективного проведення досудового розслідування. Стосовно порядку здійснення доручення з підстав, передбачених абзацом 3 частини 5 статті 36 КПК України, законодавець уточнює коло уповноважених на його здійснення суб'єктів, відносячи до них Генерального прокурора (особу, яка виконує його обов'язки) і заступника Генерального прокурора – керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури [1].

Абзац 4 частини 5 статті 36 КПК України містить загальне правило, відповідно до якого забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого народним депутатом України, іншим органам досудового розслідування. Винятком з цього правила є доручення здійснення досудового розслідування такого кримінального правопорушення Національному антикорупційному бюро України та центрального апарату Державного бюро розслідувань відповідно до їх підслідності, визначеної КПК України [1]. Водночас, наведений підхід законодавця підлягає уточненню з декількох міркувань.

По-перше, предметом регулювання частини 5 статті 36 КПК України є доручення відповідним прокурором здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування з підстав неефективного проведення досудового розслідування (абзаци 1 і 2) або наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану (1 – 3), а не визначення ним підслідності кримінальних проваджень.

По-друге, системний аналіз норми абзацу 4 частини 5 статті 36 КПК України у його взаємозв'язку з нормами абзаців 1 – 3 свідчить про їх суперечність, оскільки наявність об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану, закріплюються законодавцем як загальна підстава доручення відповідним прокурором здійснення досудового розслідування іншому органу досудового розслідування (абзац 1), яка застосовується з урахуванням особливостей, визначених абзацами 2 і 3, але не підлягає застосуванню в разі здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого народним депутатом України (абзац 4).

По-третє, формулюючи норму абзацу 4 частини 5 статті 36 КПК України, законодавець не взяв до увагу територіальну підслідність органів державного бюро розслідувань. Як зазначає Х.М.-О. Танривердієв, що стосується здійснення

досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого народним депутатом України, центральним апаратом Державного бюро розслідувань, то таке положення не узгоджується із частиною 4 статті 216 КПК України, що визначає підслідність слідчих органів державного бюро розслідувань. Крім того, згідно з частиною 1 статті 218 КПК України досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, до юрисдикції якого віднесено місце вчинення кримінального правопорушення. Виходячи з частини 4 статті 9 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», відповідно до якої для забезпечення виконання завдань Державного бюро розслідувань утворюються його територіальні управління, у випадку вчинення народним депутатом України злочину поза межами юрисдикції центрального апарату Державного бюро розслідувань, таке розслідування здійснюватиметься його відповідним територіальним управлінням [2, с. 67].

Із урахуванням висловлених зауважень абзац 4 частини 5 статті 36 КПК України доцільно викласти у такій редакції:

«Забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого народним депутатом України, іншим органам досудового розслідування, крім Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань відповідно до їх підслідності, визначеної цим Кодексом, за винятком випадків наявності об'єктивних обставин, що унеможливлюють функціонування Національного антикорупційного бюро України і Державного бюро розслідувань чи здійснення ними досудового розслідування в умовах воєнного стану. Право доручати здійснення досудового розслідування іншому органу за наявності об'єктивних обставин, що унеможливлюють функціонування Національного антикорупційного бюро України і Державного бюро розслідувань чи здійснення ними досудового розслідування в умовах воєнного стану, має заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або Генеральний прокурор (особа, яка виконує його обов'язки)».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Танривердієв Х.М.-О. Досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. К., 2020. 269 с.

Лукашук Каріна Русланівна

*аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної та
оперативно-розшукової діяльності Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ОСОБИ, ЩО ЗНАХОДИТЬСЯ ЗА МЕЖАМИ КОРДОНУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

При затриманні особи на місці вчинення кримінального правопорушення або коли місцезнаходження особи, якій має бути вручене повідомлення про підозру встановлено, при цьому особа умисно не одержує повідомлення про підозру, у слідчого, прокурора не виникають проблемні питання щодо застосування інституту повідомлення про підозру під час кримінального провадження.

Проте, на практиці наявні випадки, коли особа, що підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, відсутня за місцем постійного проживання, перебування, навчання, роботи тощо, або без поважних причин не з'являється на виклики, вчиняє навмисні дії, спрямовані на уникнення одержання повідомлення про підозру та всіляко ухиляється від проведення слідчих, процесуальних дій, які вимагають участі підозрюваного. Такі випадки є